100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:14 Page 100

2002 A SZÉLSŐSÉGES SZENVEDÉLYEK ÉVE

FONTOSABB ESEMÉNYEK

Február 24.
Megnyílik a Terror Háza. Sok tízezres szimpatizáns tömeg jelenlétében, Orbán Viktor beszédével megnyitja kapuit az Andrássy út 60. alatt az az intézmény, melynek történelemképe és funkciója akkoriban számos vita tárgyává vált. A Ház azóta a jobboldali politikai tábor egyik alapvető szellemi intézménye lett.

Április 5.
Medgyessy–Orbán televíziós vita a közgazdasági egyetemen. Csaknem egy hónapos huzavona, végtelen számú egyeztetés után került végre sor a miniszterelnök-jelöltek szócsatájára, mintegy a viharos kampány záró mozzanataként. A vita – sokak meglepetésére – smmit sem döntött el, mert az előzetes várakozásokhoz képest Orbán gyengébben, Medgyessy viszont jobban szerepelt

Május 9.
A móri mészárlás. Magyarországon teljesen ismeretlen módon, fényes nappal ártatlanok tömegére géppisztolyokkal lőve követtek el olyan fegyveres bankrablást, amelynek nyolc halálos áldozata volt. Ezt a bűncselekményt – s utóéletét is – azóta is számos megmagyarázhatatlan és rejtélyes körülmény veszi körül.

Május 27.
Az országgyűlés megválasztja Medgyessy Péter kormányfőnek és megszavazza a kormány programját, az új miniszterek leteszik esküjüket. A liberális koalíciós partner négy tárcát is kap, s korábban soha ennyi nő nem szerepelt kormányzati pozícióban, mint ezúttal. A következő hetekben

Egy borús-ködös, rettenetes februári hétvégén az Andrássy úton a MIÉP 15 000–20 000 fős – korábban a Köztársaság téri szocialista pártszékház előtt tüntető – csoportja eggyé olvadt a fideszes ünneplők jóval nagyobb tömegével. Megnyitott a Terror Háza, a szónokok heves hangú beszédekben ítélték el a kommunizmus hazai bűneit, s eltökélt tekintetű, százezres nagyságrendű szimpatizáns érezte úgy, hogy e bűnök megismétlődését minden lehetséges eszközzel meg fogja akadályozni. A legközelebbi – és leginkább kéznél lévő – eszköznek az áprilisi választás ígérkezett. Kampánygyűlés volt tehát e vasárnapi késő délutánon is. A másik oldalnak sem kellett több, hiszen a félelmetes ellenfél tálcán nyújtotta a bizonyítékot: íme együtt a szélsőjobb és konzervatívok, nyilasok és Fideszesek; egykutyák ezek mind. Egyébként is, ekkoriban minden egyes, Nyugatról idetévedt médiamunkást egyetlen dolog érdekelt igazán: tényleg kormányzati tényező lesz-e Magyarországon a szélsőjobb?

A Terror Házának létrehozása a megnyitásától kezdve hosszú ideig a politikai élet két oldala közötti szüntelen viták tárgyát képezte, aztán ez az intézmény is beleolvadt a mindent megkettőzi vágyás szokásaiba

Egy páratlan kampányroham kezdő pillanatai: Orbán Viktor két nappal az első forduló után a Testnevelési Főiskolán lelkesítette elbizonytalanodott híveit

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:14 Page 101

Emeld magasabbra, Péter! Megnyertük az első fordulót… Kovács László és Medgyessy Péter a választások első fordulójának estéjén sajtótájékoztatót tartott

*Most már elég, ha én emelem…*Határtalan öröm az MSZP székházában, a második forduló eredményei biztossá tették a győzelmet

FONTOSABB ESEMÉNYEK

a gazdasági, a kulturális és a médiaélet vezető székeiben nagyarányú személycseréket kezdeményez az új kabinet, s haladéktalanul megkezdi saját száznapos programja végrehajtását is.

Július 4.
Erzsébet hídi blokád. A szavazatok újraszámlálását követelő radikális csoportok járműveikkel lezárják a hidat, majd több ezres tüntető tömeg csatlakozik hozzájuk. A rendőri erőkkel való összecsapásaik késő éjjelig tartanak a főváros szívében. A továbbiakban is békés és kevésbé békés hangú demonstrációk igyekeznek ébren tartania tiltakozók indulatait – egészen az őszi politikai szezonkezdetig.

Szeptember 2.
Lezárul a Medgyessy-kormány első száz napja. Ennek keretei között az előző napon 50 százalékkal emelkedett a sok százezres közalkalmazotti kar bruttó bére, emelkedett a családi pótlék és adómentessé vált a minimálbér. Tíz nappal később a kabinet újabb száznapos program elindításáról tárgyal, melyet szeptember 27-én el is fogadnak.

December 7.
Erdő Péter az új esztergomi érsek. A hazai egyházi életben szokatlanul gyors utat bejáró érseket II. János Pál három évvel korábban szentelte püspökké. A katolikus egyház e lépéssel láthatóan hosszabb távra találta meg a maga irányító személyiségét.

December 10.
Kertész Imre Stockholmban átveszi az idei irodalmi Nobel-díjat. Ő a magyar irodalom legelső írója, aki ezt a legismertebb nemzetközi elismerést megkapta. A korabeli hazai köz-és politikai állapotokat az is jól minősíti, hogy ez a siker itthon miféle méltatlan és szélsőséges állásfoglalásokat, vitákat váltott ki.

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:14 Page 102

Orbán Viktor két héttel az elvesztett választások után, a Dísz téren tartott nagygyűlésen új ellenzéki stratégia körvonalait hirdetette meg a mellette továbbra is kitartó tábora számára, s ezzel hónapokig tartó demonstráció-sorozat vette kezdetét

AZ ÁPRILISI ORSZÁGOS VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYEI

Az április 7-én megtartott első forduló páratlanul magas, 71 százalékos részvétel mellett roppant szoros eredményt hozott. Az MSZP 42,05 százalékos eredményét 2 361 997 szavazóval, a Fidesz a maga 41,07 százalékos eredményét 2 306 763 szavazattal érte el. Az SZDSZ 313 000 támogatójával még éppen az 5 százalékos parlamenti bekerülési küszöb fölé kerülhetett, míg a MIÉP 245 000 szavazattal viszont éppen alatta maradt. Április 13-án a Kossuth téren több százezer fő (a szervezők szerint milliós tömeg…) előtt tartotta meg Orbán Viktor azt a beszédét, amely része volt az egész országra kiterjedő, összesen 25 választókörzetet érintő személyes kampányoffenzívájának. Ez a páratlan kampányaktivitás meglepő sikereket hozott, s több mint egy tucatnyi körzetben meg tudta fordítani az eredményeket. Az április 21-ei második fordulóban azonban az MSZP és az SZDSZ – együttesen tíz mandátummal több helyet szerezve – még így is megnyerte a választásokat. Az új országgyűlésben a Fidesz–MDF-nek összesen 188 mandátum jutott, a szocialistáknak 178, az SZDSZ-nek pedig 20, vagyis az új koalíciónak nagyon vékonyka többségű háttere lett. A jobboldal teljes színárnyalata azonnal vitatni kezdte az eredményeket és a szavazatok újraszámlálását követelte.

Géppisztolyos bankrablók nyolc ember életét követelő mészárlást hajtottak végre egy móri bankfiók ellen

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:14 Page 103

Szívből gratulálok az új beosztásához… Medgyessy Péter megbízást kapott a magyar történelem 63. kormányának megalakításra, az új parlament alakuló ülésén elődje, Orbán Viktor üdvözölte

Kampány volt tehát 2002 első négy hónapjában, méghozzá soha nem látott hevességű, addig soha nem tapasztalt erejű szenvedélyekkel tüzelt kampány. Aztán meg hónapokig a csalódottság és a becsapottság teremtette szenvedélyek, a választások következményeként kialakult bonyodalmak további tobzódása. Egy ilyen érzelemdús, irracionalitásokkal megterhelt közhangulat ideális társadalmi terep a titkosszolgálati kavarások, s a manipulációs játszmákban mesterfokon járatos erők számára. Az eredmény nem is maradt el: 2002 az egész évtizedre meghatározóan erős, pusztítóan hatékony, önsorsrontóan emlékezetes év lett, csapdát állítván az új évezred hosszú és hiábavaló kezdetének. Nézzük a legfontosabb csomópontokat:

– Tavasszal a Fidesz-kormányzat úgy érzi, hogy biztos nyertese lehet az áprilisi választásoknak. Mégis az első forduló hatalmas meglepetést hozott, mert a sok-sok rejtőzködő szocialista és liberális szavazóra páratlanul erős mozgósító erővel hatott az Orbán Viktor maradásának, továbbá a MIÉP hatalmi tényezővé válásának rémképe. A másik oldalon ezzel szemben éppen a MIÉP-re leadott, végül is elveszettnek tekinthető negyedmilliónyi szavazatot okolták – többek között – az elsőfor-

Hídfoglalók, 1. A hazai közéletben addig kevéssé ismert radikális csoportok a választási eredmények újraszámolását követelve megbénították az Erzsébet híd forgalmát

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:14 Page 104

Hídfoglalók, 2. A rendőrök megpróbálták megakadályozni a demonstráció kiszélesítését, s megkísérelték a híd megtisztítását. A feszültség egyre elviselhetetlenebbé vált

Hídfoglalók, 3. A rendőrség egyre nagyobb erőket vonultatott fel annak érdekében, hogy a tüntetőkhöz később csatlakozó többezres tömeg ne foglalhassa el a Belváros szívét

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:15 Page 105

dulós győzelem elmaradásáért. „Az nem lehetséges, hogy a jobboldal legyen kisebbségben!” felkiáltással a második forduló előtt olyan erejű offenzívát, kampányrohamot indította az Orbán-vezette jobboldal, amelyhez hasonlatos tömegindulatokkal az ország lakói fél évszázada nem találkoztak. Pillanatokon belül politizálódott át, s polarizálódott a mindennapi élet minden védettnek, s korábban immúnisnak sejtett szeglete. Ezekben a hetekben elképzelhetetlenül széles skálán gyakorolhatták

Medgyessy Péter sajtótájékoztatón magyarázta el egykori kémelhárító tiszti beosztásának lényegét, s megkísérelte elfogadtatni a negyedszázaddal korábbi feladata indokoltságát

A D–209-ES ÜGY RÖVID TÖRTÉNETE

Az új kormány megalakulását követően alig három héttel kirobbant a miniszterelnök személyes hitelét, s így az egész választási folyamat legitimitását kikezdő, az úgynevezett D–209es ügynök ügy. Június 18–19-én a *Magyar Nemzet* a kormányfő korábbi titkosszolgálati tevékenységével kapcsolatos dokumentumokat közöl, s e naptól kezdve a következő három hónap belpolitikai életét kizárólag az ügynökügyek uralják el. Amelynek fejetlen intézésével a politikai osztály egésze hónapokra szabadította rá a közvéleményre az áttekinthetetlen ügyek, a kölcsönös zsaroláson és bizalmatlanságon, fenyegetettségen alapuló zavaros történetek tömegét. Parlamenti különbizottságok alakulnak, mindenféle listák jelennek meg, s egy idő után úgy látni, hogy a politikai élet mindkét oldalán a másik fél teljes erkölcsi megsemmisítésére törekednek. A szennyhullámból egyik fél sem kerülhetett ki tisztán. A baloldalon iszonyú erővel próbálkoztak a relativizálás, a morális súlytalanítás összes trükkjével, a jobboldalon pedig sokáig – és alaptalanul –tetszelegtek a morális bíráskodás kizárólagos szerepében. A közvéleményt pedig kölcsönösen olyan voyer-pozícióba szorították, amelyben kínosan és kellemetlenül voltunk kénytelenek szembesülni az átépített-megszépített-elhazudott múlt bumeránghatásaival. Egyébként meg… Végig nagy volt a fogadkozás, hogy ezekben az ügyekben ezúttal végre rendet fognak tenni, ám az év utolsó parlamenti ülésén, december 23-án végül mégis elutasítják az ügynöktörvény-tervezetet. Minden marad a régiben.

Az egész D 209-ügy fontos tanulsága részben az volt, hogy ettől kezdve visszafordíthatatlanná vált a kiemelkedő belpolitikai események bal- és jobboldali mitologizálása, vagyis e kérdéseknek párhuzamosan kel önálló életre külön-külön a bal- és a jobboldali átértelmezése. S a kettő zavartalanul él egymás mellett tovább.

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:15 Page 106

Hídfoglalók, 4. A be nem jelentett tüntetéseknek a rendőrség könnygázzal vetett véget, ám ez a váratlanul erőszakos demonstráció új fejezetet nyitott a hazai politikai részvétel történetében. A jelenkori magyar radikalizmus azóta is ezt a napot tartja az utcai harcokra szakosodó mozgalmak születési idejének

tott, amikoris a baloldal már meglehetősen egyértelmű győzelmet aratott. A feszültség fenntartásában igen nagy politikai felelősségük volt azoknak, akik nem voltak képesek elismerni a vereség tényeit, s ezen az sem változtat, hogy az első fordulóban egészen kicsiny – 1 százalékmon belüli – különbség volt a két legnagyobb párt között. Továbbá az sem, hogy a második fordulóra a jobboldalnak tényleg sikerült a részvételt tovább emelnie. S az sem, hogy a listás eredmények szerint a jobboldalnak a széttöredezettsége okán csaknem félmilliónyi be milliók az éles politikai szembenállás valamennyi kellékét.

– A választások lezárultával mindez nem ért véget, hanem addig ismeretlen formák között folytatódott a politikai küzdelem. Százezres nagygyűlések, hídfoglaló megmozdulások, a polgári körök mozgalmának nagy sebességű virágba borulása adta jelét annak, hogy az ország egyik fele semmiképpen sem akar beletörődni a választások eredményébe. S ez a küzdelem egészen az október végi önkormányzati választásokig eltar-

A polgári körök nagyszabású – augusztus 30-ai – demonstrációja a Szabadság téren egyfajta átmenetet jelentett a nyílt erőszak és az állandó utcai jelenléttel alátámasztott nyomásgyakorlás között, s ekkorra már majdhogynem „megszokottnak" minősült

100-107_2002-Keri-Laszlo.qxd 2010.03.30. 12:15 Page 107

Az e demonstrációkon meghonosodó szubkultúrának szerves részévé vált a csoportos gyűlölet sokszínű kifejezése is; e tablón például fél évszázadnyi, nagyon különböző gyökérzettel rendelkező, meglepően vegyes társaságot sikerült egyedi ízléssel egyesíteni

szavazata elveszett. Mindettől egyáltalán nem függetlenül, hanem e feloldhatatlan ellentmondás foglyaként a miniszterelnök irracionális eltökéltséggel ragaszkodott a választási kampányban megígért osztogatási tételek maradéktalan teljesítéséhez. A gazdasági mutatók ezt a nagyvonalúskodást semmilyen tekintetben nem igazolták volna vissza, viszont a korábban megkezdett Fidesz-pálya kiáltó ellentmondásait nemhogy nem korrigálták, hanem a tarthatatlan végletekig élezték. Egyébiránt, ebben az évben a gazdaság növekedési üteme csökkent, az államháztartás hiánya vészesen nőtt, miként az államadósság is, a nettó átlagkereset pedig – mindkét kormány felelőtlensége okán – látványosan emelkedett. Mindenki boldog lehetett, akit nem foglalkoztatott a távolabbi jövő. Pedig, ez volt az az év, amikor a folyamatok véglegesen a kedvezőtlen irányba szabadultak el, s amikor még gátjukat lehetett volna állni. Ehelyett sok-sok politikusról megtudhattuk, hogy mikor miféle jelentéseket írogattak, kivel működtek együtt, s kikkel nem. Csak azt nem tudhattuk meg, hogy a titkos dokumentumokkal folytatott nemtelen játszma mikor érhetne végre véget.

Azt viszont mindenki megtanulhatta 2002-ben a szomszédjáról, barátjáról, munkatársáról, nagynénjéről, tanáráról, postásáról, zöldségeséről és fodrászáról, hogy az illető mikor, mire és kire szavazott. Az évtized későbbi éveiben eme exkluzív ismeretekért még nagyon sokat kellett fizetnünk. Fölöslegesen.

S még egy újabb össznépi játék is elindult ezen az őszön: elkezdődött a Big Brother, a Villalakók kalandsorozata